

**ФУНКЦІОНУВАННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ
В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ**

**FUNCTIONING OF SOCIO-POLITICAL NEOLOGISMS
IN ENGLISH MEDIA DISCOURSE**

Дольник І.М.,
*викладач кафедри англійської філології і перекладу
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного авіаційного університету*

Пилипчук М.Л.,
*викладач кафедри англійської філології і перекладу
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного авіаційного університету*

У статті досліджуються особливості появи та функціонування англійських суспільно-політичних новотворів, загальні соціальні та культурні тенденції, які супроводжують появу нових слів у сучасному зрізі. На прикладі матеріалів засобів масової інформації здійснюється контекстуальний аналіз неологізмів, визначаються їх конотації та варіативні форми, основні семантичні групи та моделі творення. Також розглядаються оказіоналізми та протологізми, які є невід'ємною частиною словникового розвитку мови.

Ключові слова: неологізм, протологізм, оказіоналізм, словниковий склад, медіадискурс, політичний дискурс, словоскладання.

В статье исследуются особенности появления и функционирования англоязычных общественно-политических новообразований, общие социальные и культурные тенденции, которые сопровождают появление новых слов в современном срезе. На примере материалов средства массовой информации осуществляется контекстуальный анализ неологизмов, определяются их коннотации и вариативные формы, основные семантические группы и модели создания. Также рассматриваются окказионализмы и протологизмы, которые являются неотъемлемой частью развития словарного состава языка.

Ключевые слова: неологизм, протологизм, окказионализм, словарный состав, медиадискурс, политический дискурс, словосложение.

The article examines the peculiarities of the coinage and functioning of English socio-political innovations, general social and cultural trends, which accompany the coinage of new words for the time being. A contextual analysis of neologisms is carried out using the mass media materials. Their connotations and variation forms, the main semantic groups and models of coinage are determined. This article also deals with occasionalisms and protologisms, which are another integral part of the vocabulary development in any language.

Key words: neologism, protologism, occasionalism, vocabulary, media discourse, political discourse, word formation.

За останнє століття різко змінилася соціальна роль масової комунікації: вона стала потужним фактором соціального життя, яка впливає на політичне життя народів, культурний розвиток і окремих країн, і всього світу. Тому не дивно, що саме мова засобів масової інформації (далі – ЗМІ) найшвидше реагує на зміни, які відбуваються в суспільстві. Публіцистика, яка є основною сферою появи і найактивнішим каналом розповсюдження мовних неологізмів – лексичних, словотворчих, фразеологічних, – суттєво впливає на розвиток мовної норми.

Постановка проблеми. Англійська мова сьогодні – це мова світового спілкування, якою розмовляє вже понад 1,5 млрд людей. Пропоноване дослідження присвячене проблемі збагачення словникового складу сучасної англійської мови новими лексичними одиницями в суспільно-полі-

тичній сфері за період, який охоплює початок ХХІ ст. Особлива увага приділяється виявленню новотворів і їх значень, аналізу факторів їх появи, вивченню засобів їх утворення, принципам прийняття чи неприйняття їх мовою (оказіоналізми та протологізми).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Англійську неологію досліджували і продовжують досліджувати Ю.К. Волошин, Ю.О. Жлуктенко, Ю.А. Зацний, М.О. Шутова, О.В. Корецька, О.М. Бондаренко та ін. Проте немає ґрунтовних досліджень суспільно-політичних неологізмів сучасної англійської мови, тобто неологізмів за останнє десятиліття, оскільки лише онлайн-словники встигають фіксувати постійні зміни в лексичному складі мови.

Постановка завдання. Мета роботи полягає в тому, щоб визначити роль і місце суспільно-полі-

тичних неологізмів у сучасному англомовному медіадискурсі, тобто показати, як вони формуються, у якому контексті використовуються, яку мають конотацію, проаналізувати найпоширеніші сфери виникнення неологізмів, а також розглянути сучасні окаціоналізми та протологізми.

Виклад основного матеріалу. Поява нових умов існування людини, нові стосунки між мовцями, нові галузі знань і концепції вимагають відповідних змін у мові, які б відображали навколишню реальність і внутрішній світ мовця. Адже саме лексичний склад є тим компонентом мови, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців [1]. Тому не дивно, що саме англійська мова як мова міжнародного спілкування активно розвивається і постійно поповнюється новими словами і зворотами, які відображають мовні реальності конкретного періоду часу і за якими закріплюється статус неологізмів.

Термін «неологізм» звукує і конкретизує поняття «нове слово»: у виділенні нових слів береться до уваги тільки час їх появи в мові, віднесення ж слів до неологізмів підкреслює їх особливі стилістичні властивості, пов'язані зі сприйняттям цих слів як незвичайних найменувань.

Опитування в Англії і США показали, що велика кількість слів у словниках Барнхарта не сприймаються носіями мови, як нові. Вони втратили конотацію новизни у часі, оскільки використовуються носіями мови вже більше двадцяти років. Так, наприклад, дієслова *to google* «гуглити» або *to photoshop* «фотошопити» вже міцно закріпилися не тільки в англійській мові, але і в українській.

У сучасних умовах великий вплив на громадську свідомість здійснюють ЗМІ. Вони визначають духовні цінності та мають на меті формування суспільної думки. Здатність ЗМІ впливати на широку аудиторію надає дослідженню їх мови особливого значення. Мова мас-медіа є динамічною та найбільш інноваційною щодо вживання нових слів. Медіадискурс один із найперших фіксує появу нових технологій, явищ, феноменів та описує їх за допомогою т. зв. «модних слів» (*buzzwords*) [2]. Як приклад можна привести неологізм *twitterati*, що означає людину, у якої тисячі підписників у Твіттері. Слово утворено від *Twitter* і *glitterati* «багаті, красиві, модні світські люди», останнє теж колись було неологізмом, що виник між 1935–40-ми рр. на основі злиття іменників *glitter* «блиск» і *literati* «начитані люди, інтелектуали». Більш того, іменник *twitterati* за звучанням нагадує іменник *Illuminati* «ілюмінати», люди, які

таємно керують світом. Як наслідок, можна зробити припущення, що знамениті люди в Твіттері в якомусь сенсі образно «керують світом». Увесь цей логічний ланцюжок асоціацій дозволяє назвати *twitterati* «модним словом» у сучасній лексиці англійської мови [3, с. 308]: *Twitterati trolls Braun Strowman for visiting an astrologer during his visit to India* («Твіттерати «тролять» Брауна Стромана через відвідування астролога під час його подорожі до Індії») [4].

Прикладом семантичної переорієнтації є сучасне «модне слово» *snowflake* («сніжинка»). Так називають молодих людей, які є гіперчутливими до образ і нападів. Навіть з'явилося словосполучення для узагальненої характеристики сучасної молоді: *snowflake generation* («покоління сніжинок»). The Telegraph влучно обіграв це поняття у своїй статті: *Don't call us snowflakes – it damages our mental health, say young people* («Не називайте нас сніжинками – це руйнує нашу психіку», – каже молодь) [5].

Не можна не згадати і про слово *selfie*, яке було визнано словом року в 2013 р. *Selfie* утворене від *self* + *ie* «фотографія самого себе на мобільний телефон». В Інтернеті досить багато подібних фотографій, серед яких є навіть селфі політиків і знаменитостей. Одним із видів *selfie* стало слово *legsie* «фотографія власних ніг, особливо своїх засмаглих ніг на відпочинку».

Не викликає сумнівів, що активні глобальні політичні процеси на початку ХХІ ст. сприяють появі великої кількості неологізмів у суспільно-політичній лексиці англійської мови. Багато з них належать до політичного дискурсу, одними з найважливіших функцій якого є функції переконання та політичної пропаганди, у т. ч. за допомогою різноманітних мовних засобів.

Політичні неологізми свідчать про перетворення, що відбуваються в сфері політики, і вони оцінюють певні поняття або явища [3, с. 309]. Так, за версією Оксфордського словника, словом року в 2016 р. стало слово *post-truth*, яке в українській мові як іменник отримало переклад «*постправада*». *Post-truth* можна розглядати не просто як слово, а як цілий концепт у медіа- та політичному дискурсі ХХІ ст. Вперше воно з'явилося в есе американського сценариста сербського походження Стіва Тесіч «*A Government of Lies*», де йшлося про те, що люди самі вирішили жити у «світі постправди» (*post-truth world*) [6]. Більш того, уряд цілеспрямовано захищає людей від істини, заперечуючи її існування. У 2016 р. цей концепт, безумовно, вийшов на перший план у зв'язку з такими необґрунтованими заявами

президента США Дональда Трампа під час його передвиборної кампанії про те, що, наприклад, Барак Обама за участю Хілларі Клінтон заснував ІДІЛ, а китайці навмисно викликали глобальне потепління [7, с. 306].

Цікаво розглянути лінгвістичні особливості формування і використання концепту *post-truth*, щоб отримати більш чітке уявлення його вживання. В Оксфордському словнику *post-truth* визначається як прикметник, що позначає такі обставини, за яких емоційне сприйняття інформації й особисті переконання мають набагато більше значення в формуванні громадської думки, ніж об'єктивні факти [6]. З наведених прикладів виділяються такі стійкі колокації, як *post-truth politics* «політика постправди» або *post-truth age* «епоха постправди» [7, с. 307].

Дві передвиборні кампанії у США за останнє десятиліття позначилися появою досить великої кількості неологізмів, що увійшли в англійську мову, наприклад, *alt-right* «альт-праві» або «альтернативні праві», *birther* «народженець, той, хто вірить, що Барак Обама не має права на президентство, бо не народився у США», *Vichy Republican* «республіканець, який підтримує Трампа» тощо.

Можна виділити неологізми, які виникли на базі власних імен, особливо антономастичні одиниці, тобто імена й прізвища, які вживаються узагальнено, символічно, наприклад: *Annabel* («політичний діяч, член Лейбористської партії Шотландії, виходець із середніх класів»), *Jimmy* («політичний діяч, член Лейбористської партії Шотландії, виходець із робітничого класу»), *Obama-oid* («прихильник політики Барака Обами»).

Сюди ж віднесемо і близько 50 okazionalizmів, пов'язаних із Дональдом Трампом. Його прихильники можуть називатися *Trumpians*, *Trumpettes*, *Trumpistas* або *Trumpites*. Білий дім стає *Trump World*, *Trumpville*, *Trumplandia* або навіть *Trumpistan*. А для політики президента характерні такі назви, як *Trumponomics*, *Trumpsplaining* та *Trumpageddon* [8].

Більшість із них так і залишиться okazionalizmami, бо їх конотацію важко зрозуміти навіть самим англійцям чи американцям. Наприклад, перед поїздкою до Великої Британії президент США заявив, що хоче «*Trumpalise the Queen*» [9]. ЗМІ залишилося лише гадати, що мав на увазі сам Дональд Трамп.

Але одне з цих слів все ж стало неологізмом і вже включено до словників Oxford Dictionary та Collins Dictionary: *Trumpism* – політика та політичні погляди Дональда Трампа [8].

Також не можна не згадати й про помилки Дональда Трампа, які стають okazionalizmami й широко використовуються ЗМІ, щоб висміяти президента. Так, у його ранковому повідомленні від 31 травня 2017 р. було написано: *Despite the constant negative press covfefe*. Переклад цієї незакінченої фрази: «Не дивлячись на постійне негативне ковфefe». Швидше за все, президент допустив помилку, написавши *covfefe* замість *coverage*. Тоді повідомлення мало б сенс, хоча все одно було б незакінчене («Не дивлячись на постійне негативне висвітлення у пресі») (Українські новини, 31 травня 2017 р.). Наступні заголовки газет і журналів: *Donald Trump's "Covfefe" Typo Is Now Officially A Word* («Ковфefe» Дональда Трампа – це тепер офіційне слово») [10], *Smocking Gun is a new "covfefe"* («Вишивка вбиває» – це нове «ковфefe») (Salon від 10 грудня 2018 р.) тощо [11].

Багато сучасних неологізмів утворені за допомогою словоскладання, тобто утворені з основ двох різних слів. Тут широко поширені неологізми, пов'язані зі словами *Euro*, *Europe*, *European*. Це такі вже усталені в мові слова, як *Europhilia*, що позначає підтримку європейської інтеграції, або ж *Euroscpticism* і *Europhobia*, які виражають опозиційні настрої. Останні два отримали особливий резонанс у політичному дискурсі в останні роки у зв'язку з виходом Великої Британії з Євросоюзу [3, с. 310]. У 2013 р. у видавництві «Пітер Ланг» навіть вийшла книга, у назві якої об'єднані усі ці слова: *Euroscpticism, Europhobia and Eurocriticis*.

Ще один неологізм з основою *Euro* – *Eurogeddon*. Утворений від двох іменників *Euro* і *Armageddon*, цей термін вже кілька років використовують економісти, маючи на увазі під «Євроgedдоном» крах єдиної валюти Євросоюзу: *EUROGEDDON: As a Nobel winner warns the euro is doomed...*, – говорить заголовок статті у The Daily Mail («ЄВРОГЕДДОН: Лауреат Нобелівської премії попереджає, що євро приречене...») [12].

Останнім часом англійськими ЗМІ активно використовується іменник *exit* «вихід», який спочатку увійшов до складу неологізму *Grexit* (*Greek i exit*), запропонованого аналітиками Citigroup для позначення гіпотетичного виходу Греції з євронони [3, с. 311]. У зв'язку з проведенням у 2017 р. референдумом про членство Великої Британії у Євросоюзі надзвичайну популярність отримало ще одне лексичне новоутворення, а саме *Brexit* (*British exit*) – вихід Великої Британії з ЄС. Це слово було словом 2016 р. за версією Collins Dictionary. Воно отримало свої похідні слова, як, наприклад, *Brexit* (the Macmillan dictionary)

або *Brexiteer* (the Collins Dictionary) – прихильник виходу Британії з ЄС / прихильник Брекзиту: *Theresa May given ultimatum by 60 Tory Brexiteer MPs* («60 депутатів партії Топі, які підтримують Брекзит, пред'явили ультиматум Терезі Мей») [13]. Зараз важко спрогнозувати, який із цих двох варіантів увійде до складу англійської мови.

Із грецькою кризою пов'язаний і неологізм *Geuro* = *Greek* + *Euro*, так планували назвати нову валюту Греції, яка б дозволила лишитися їй у Євросоюзі.

Передбачалося, що третім можливим кандидатом на вихід із Єврозони стане Італія, для якої утворили інший термін – *Quitally*. Цього разу з огляду на милозвучність сполучили слова *Quit* та *Italy*. Слово одразу підхопили англословні ЗМІ: *Forget Brexit, Quitally is Europe's next worry* («Забудьте про Брекзит: «Квіталія» – наступна турбота Європи») [14].

Разом із неологізмами й оказіоналізмами окремо варто згадати т. зв. протологізми або авторські неологізми. Запропонований М. Епштейном у 2003 р., термін *protologism* одержав поширення в англійській мові, зокрема широко вживається в найбільшій у світі енциклопедії в мережі Інтернет – Вікіпедії (Wikipedia) [15]. Протологізм (*protologism*, від грец. *protos* – перший, початковий + *logos* – слово) – нове слово, яке запропоноване його автором для введення в мову, але ще не знайшло застосування в інших авторів, тобто ще не закріпилося як неологізм. Якщо три-чотири інших авторів починають користуватися запропонованим протологізмом, він уже може вважатися неологізмом. Причому важливо, щоб цим словом користувалися не у вигляді цитати із творів цього автора, а у його буквальному значенні.

Підхопивши тему Єврокризи, журналісти та користувачі соціальних мереж вирішили, що, можливо, кожній країні знадобиться свій тер-

мін для виходу з ЄС. Оскільки суфікс *-exit* не є єдиним засобом для таких словоформ, з'явилися такі новотвори: *Czechout*, *Byelgium*, *Outstria*, *Departugal*, *Byeprus*, *Extonia*, *Maltalavista* і т. д.

Сюди ми можемо віднести й слово *drachmail* [16]. Воно було утворене редактором відділу економіки «4 каналу» у Великій Британії Фейсалом Ісламом за допомогою сполучення двох слів *drachma* (валюта Греції до євро) та *blackmail* (шантажувати) й означає погрозу Греції вийти з ЄС. Слово підхопили й інші ЗМІ: *The Daily Edge*, *The Foreign Policy* тощо.

Однак, якщо порівнювати з такими новотворами, як *Grexit* або *Brexit*, статистика вживання вищезазначених слів дуже мала, тому питання про їх входження до словникового складу англійської мови поки залишається відкритим.

Висновки. Отже, всього лише за останні десятиліття в англійській мові з'явилася величезна кількість нових слів, що свідчить про динаміку розвитку мовного процесу. Англійська мова є «гнучкою» та швидко реагує на усі нововведення в політиці, економіці, культурі та інших сферах. Ми спробували розглянути основні проблеми неології, проаналізувати фактори появи нових слів і співвіднести їх із прагматичними потребами суспільства загалом. Не всі нові слова стають неологізмами, деякі з них через низьку вживаність так і лишаються оказіоналізмами або протологізмами.

Наше дослідження ще раз довело, що тенденція зростання питомої ваги афіксальних і складних неологізмів залишається незмінною: за допомогою афіксації та словоскладання утворено майже всі суспільно-політичні неологізми.

Можна стверджувати, що подальше дослідження неологізмів, шляхів їх адаптації і зв'язків із різними галузями діяльності людей буде доцільним і необхідним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шутова М.О. Неологізми в сучасній англійській мові. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2010. Вип. 21. С. 79–85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkyu_2010_21_13.
2. Власова К.А., Титова М.Н. «Модные» слова в современном английском языке. *Молодой ученый*. 2015. № 23.2. С. 96–98. URL: <https://moluch.ru/archive/103/24341>.
3. Корецкая О.В. Роль неологизмов в современной общественно-политической лексике английского языка. *Преподаватель XXI век*. 2016. № 3. С. 307–314.
4. Timesnownews. URL: <https://www.timesnownews.com/sports/others/article/twitteratti-trolls-braun-strowman-for-visiting-an-astrologer-during-his-visit-to-india/259545>.
5. The Telegraph. URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/12/06/dont-call-us-snowflakes-damages-mental-health-say-young-people/>.
6. Oxford Living Dictionaries. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/word-of-the-year/word-of-the-year-2016>.
7. Корецкая О.В. Концепт post-truth как лингвистическое явление современного англоязычного медиадискурса. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2017. № 7 (73). Ч. 3. С. 136–138.

8. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/books/2017/jan/30/oxford-dictionary-donald-trump-neologisms>.
9. BBC News. URL: <https://www.bbc.co.uk/programmes/p05tbbjh>.
10. Huffingtonpost. URL: https://www.huffingtonpost.co.za/2017/05/31/donald-trumps-covfefe-typo-is-now-officially-a-word-and-th_a_22119189/.
11. Salon. URL: <https://www.salon.com/2018/12/10/smocking-gun-is-the-new-covfefe-twitter-erupts-after-trump-misspells-the-same-word-twice/>.
12. The Daily Mail. URL: <https://www.dailymail.co.uk/debate/article-3771827/EUROGEDDON-Nobel-winner-warns-euro-doomed-political-elite-s-refusal-admit-misery-s-causing-means-s-far-worse-come.html>.
13. The Mirror. URL: <https://www.mirror.co.uk/news/politics/theresa-given-ultimatum-drop-customs-12465026>.
14. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/business/economics-blog/2016/jul/26/italy-economy-banks-loans-crisis-europe>.
15. Эпштейн М. Лаборатория слова. Типы новых слов: Опыт классификации. URL: <http://www.topos.ru/article/5174>.
16. Channel 4. URL: <https://www.channel4.com/news/grexit-drachmail-and-eurogeddon-the-new-eurozone-words>.

UDC 81'276.6

TYPES OF VERBS-TERMS IN THE TEXTS OF SCIENTIFIC TECHNICAL DISCOURSE (ON THE BASIS OF TEXT CORPUS “ACOUSTICS AND ULTRASONIC TECHNIQUE”)

ВИДИ ДІЄСЛІВ-ТЕРМІНІВ У ТЕКСТАХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТОВОГО КОРПУСУ «АКУСТИКА Й УЛЬТРАЗВУКОВА ТЕХНІКА»)

Dyachenko G.F.,

*PhD, Associate Professor, Associate Professor
of the Foreign Language Department,
Odessa National Polytechnic University*

Mykhailiuk S.L.,

*Senior Lecturer of the Foreign Language Department,
Odessa National Polytechnic University*

Duvanskaya I.F.,

*Senior Lecturer of the Foreign Language Department,
Odessa National Polytechnic University*

Ershova Yu.A.,

*Senior Lecturer of the Foreign Language Department,
Odessa National Polytechnic University*

The article presents the results of analysis of the verbs-terms highlighted in describing the text corpus “Acoustics and Ultrasonic Technique” (AUST). The list of verbs-terms contains 90 units with the total frequency 3629 word tokens. The terms are considered from the viewpoint of their terminological features, statistical and semantic characteristics. Four types of verb-terms are singled out: 1) highly specialized terms, related exclusively to the specialty “Acoustics and Ultrasound Technique” and being autonomous in this area, free from collateral associations; 2) verbs-terms that have parallel units in other lexical layers (common and general scientific ones); 3) verbs-terms, formed in most cases from nouns-terms denoting processes in the specialty AUST; 4) polysemous verbs-terms with several terminological meanings, all of which are included in the terminological system of AUST. Although the verbs-terms have differences in terminological nature and in statistical values of occurrence in the texts, the basic semantic features of the terms of all four groups are similar.

Key words: scientific and technical discourse, word token, term system, terminological unit, frequency of usage.

У статті подаються результати аналізу дієслів-термінів, виділених під час опису текстового корпусу «Акустика й ультразвукова техніка» (АУЗТ). Список дієслівних термінів склав 90 одиниць із сумарною частотою 3629 слововживань. Терміни розглядаються з погляду їх термінологічних особливостей, статистичних і семантичних характеристик. Було виділено чотири види дієслів-термінів: 1) вузькоспеціальні терміни, що стосуються виключно спеці-